

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

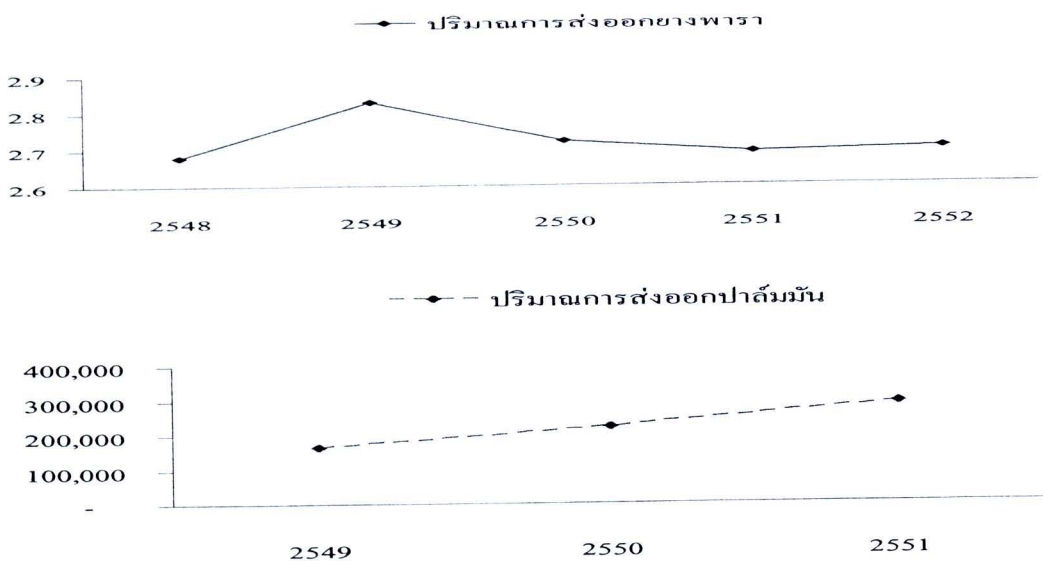
ในปัจจุบันภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว แต่ภาคเกษตรกรรมก็นับว่ามีความสำคัญต่อประเทศไทยไม่น้อยไปกว่าภาคเศรษฐกิจอื่นๆ เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ในประเทศประกอบอาชีพทางการเกษตรมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผลผลิตทางการเกษตรจึงเป็นสินค้าที่มีความสำคัญและสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก สินค้าทางการเกษตร เช่น ยางพาราและปาล์มน้ำมัน ถือเป็นพืชเศรษฐกิจของไทยที่มีปริมาณการผลิตและการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จากประมาณ 2.68 ล้าน ในปี 2548 เป็น 2.70 ล้านตัน ในปี 2552 สำหรับยางพาราและจาก 163,180 ตัน ในปี 2549 เป็น 288,054 ตัน ในปี 2551 สำหรับปาล์มน้ำมัน (ภาพที่ 1.1)

ในด้านการใช้ประโยชน์นั้นยางพาราสามารถนำไปผลิตสิ่งของเครื่องใช้ได้มากมาย เช่น แท่งยางลบที่ใช้ลบรอยดินสอ ยางสำหรับรัดของ รองเท้ายางใส่กันน้ำ ล้อรถจักรยานสองล้อ ล้อรถยนต์ ลูกโป่งสีสวยๆ และตุ๊กตา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนทำมาจากยางพาราทั้งสิ้น เราได้นำยางพาราจากต้นไม้ใหญ่ ที่ชื่อว่า ต้นยางพารา ต้นไม้ชนิดนี้ เดิมมีอยู่เฉพาะในทวีปอเมริกาใต้ ต่อมาได้มีผู้นำมาปลูกในแถบทวีปเอเชียและทวีปแอฟริกาเมื่อประมาณ 100 ปีมาแล้ว สำหรับประเทศไทยพบว่ายางพาราสามารถเจริญเจริญเติบโตดีทางภาคใต้และภาคตะวันออก

ส่วนปาล์มน้ำมันนั้น น้ำมันที่ได้จากเมล็ดปาล์มสามารถนำมาใช้บริโภคได้แต่ต้องผ่านกระบวนการกลั่นให้เป็นน้ำมันบริสุทธิ์โดยขั้นตอนต่างๆ เช่น การแยกยางเหนียว ลดกรด ฟอกสี และดูดกลั่นก่อน เพื่อให้ได้น้ำมันปาล์มบริสุทธิ์และมีผลพลอยได้ตามมาคือ กรดไขมัน ซึ่งผลผลิตทั้งหมดนี้สามารถนำไปใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคได้อย่างมากมาย เช่น ทำเป็นน้ำมันปรุงอาหาร น้ำมันทอด ผลิตนมนข้น ไอศกรีม เนยเทียม เนยขาว ไขขนมปังกรอบ เนยโกโก้ ครีมเทียม คอฟฟี่เมท

ไขมันทำขนมปัง สบู่ เทียนไข ผงซักฟอก ยาสีฟัน และใช้ในอุตสาหกรรมโอเลโอเคมีคัลอย่างกว้างขวาง และที่สำคัญที่สุดในยุคน้ำมันปิโตรเลียมแพง คือใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเมทิลเอสเตอร์นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนน้ำมันดีเซล หรือที่เรียกว่า ไบโอดีเซล ในอดีตมีการปลูกปาล์มน้ำมันกันมากในภาคกลางและภาคใต้ของประเทศ ปรากฏว่ามีการเจริญเติบโตดีทางภาคใต้ และภาคที่มีการลงทุนปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันมากที่สุดคือภาคใต้ โดยมียางพาราคิดเป็นร้อยละ 83.37 และปาล์มน้ำมันร้อยละ 91.88 ของการผลิตทั้งประเทศ (ตารางที่ 1.1)

จากรายงานทางสถิติ ประเทศไทยมีการลงทุนปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาได้จากพื้นที่เพาะปลูกของยางพาราในปี 2540 มีพื้นที่เพาะปลูก 10,549,185 ไร่ จากนั้นก็ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 15,356,703 ไร่ ในปี 2550 โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.84 ต่อปี (ภาพที่ 1.2) ในขณะที่ปาล์มน้ำมันในปี พ.ศ. 2540 มีพื้นที่เพาะปลูก 1,356,825 ไร่ เพิ่มขึ้นเป็น 3,197,625 ไร่ ในปี 2550 โดยมีอัตราการปลูกเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.01 ต่อปี ซึ่งจะเห็นได้ว่าในปี 2550 พื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันได้เพิ่มขึ้นประมาณ 3 เท่า จากปี 2540 และยางพาราเพิ่มขึ้นประมาณ 1.5 เท่า ในช่วงเวลาเดียวกัน

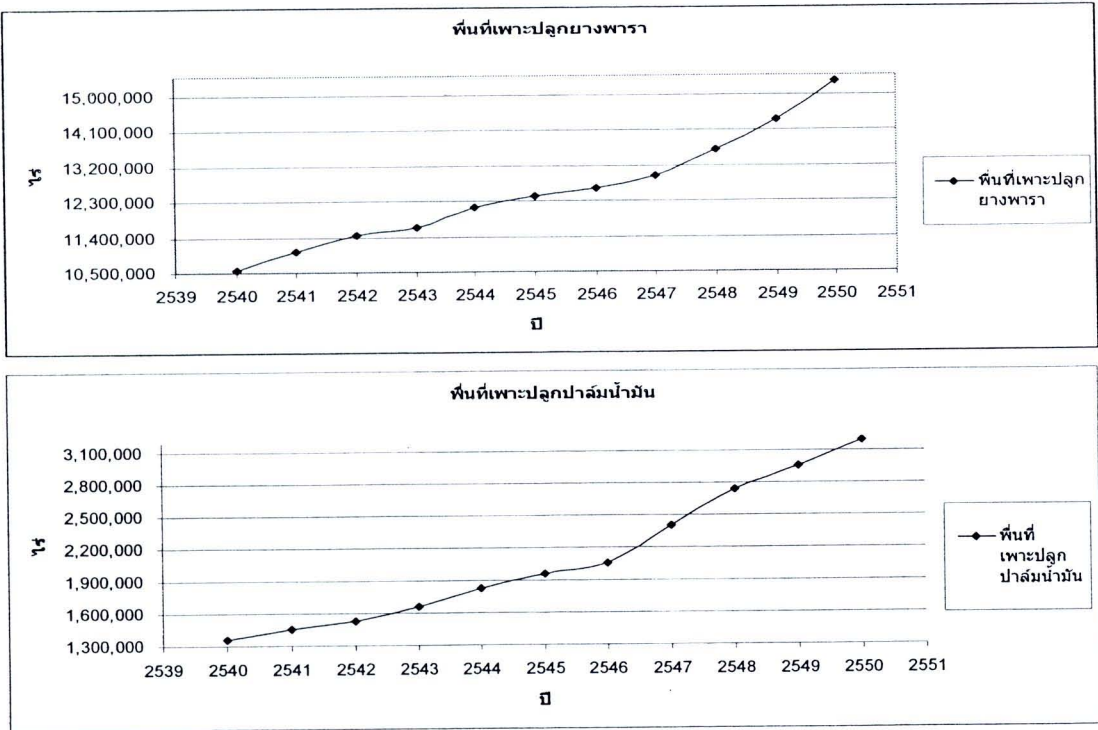
ภาพที่ 1.1 แสดงปริมาณการส่งออกยางพาราและปริมาณการส่งออกปาล์มน้ำมันของประเทศไทย

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553

ตารางที่ 1.1 พื้นที่เพาะปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันในแต่ละภาคของประเทศไทยในปี 2552

ภาค	2551	ร้อยละ	2551	ร้อยละ
	พื้นที่ปลูกยางพารา:ไร่		พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน :ไร่	
ภาคเหนือ	24,321	0.22	-	0
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	571,930	5.13	-	0
ภาคกลาง	1,258,234	11.28	235,397	8.12
ภาคใต้	9,299,726	83.37	2,664,225	91.88
รวมทั้งประเทศ	11,154,211	100	2,899,622	100

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2552

ภาพที่ 1.2 แสดงพื้นที่เพาะปลูกยางพาราและพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันของประเทศไทย
ปี 2540 - 2550

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2552

ยางพาราและปาล์มน้ำมันถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในพื้นที่ภาคใต้ โดยเฉพาะ จังหวัดกระบี่ ที่มีการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดในประเทศโดยมีจำนวนพื้นที่ปลูก 834, 437 ไร่ และ จังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากที่สุดในประเทศคือมีจำนวน 1,830,161 ไร่ (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.2 พื้นที่เพาะปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันในภาคใต้ของประเทศไทย ปี 2550

จังหวัด	ยางพารา	ปาล์มน้ำมัน
	เนื้อที่ปลูก : ไร่	เนื้อที่ปลูก : ไร่
ชุมพร	459,039	693,622
ระนอง	125,625	63,923
สุราษฎร์ธานี	1,830,161	832,285
พังงา	658,427	89,531
ภูเก็ต	101,985	1,133
กระบี่	610,147	834,437
ตรัง	1,309,313	102,064
นครศรีธรรมราช	1,400,808	117,164
พัทลุง	538,411	8,894
สงขลา	1,444,012	19,588
สตูล	289,811	95,782
ปัตตานี	294,607	7,686
ยะลา	1,046,438	4,732
นราธิวาส	1,004,532	35,830

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2552

การลงทุนทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันของเกษตรกรนั้นจะมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนค่อนข้างสูง ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสำคัญในส่วนของการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นและผลตอบแทนกลับมา เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันทำให้เกษตรกรไม่สามารถทราบได้ว่ากำไรจากส่วนไหนมากกว่ากัน อีกทั้งการลงทุนทำสวนยางพาราและปาล์มน้ำมันต่างก็ต้องใช้ระยะเวลานานจึงจะได้รับผลผลิต ดังนั้นการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้รับอย่างแท้จริงนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยให้เกษตรกรได้ตัดสินใจเลือกทางเลือกเพื่อให้ได้ผลกำไรสูงสุดเปรียบเทียบกันระหว่างการลงทุนปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ซึ่งในเชิงเศรษฐกิจได้ผู้ที่ศึกษาไว้แล้ว แต่เป็นศึกษาเฉพาะบางอำเภอ ซึ่งไม่ได้ครอบคลุมทั้งจังหวัด รวมทั้งเป็นการศึกษาในอดีตที่ผ่านมา การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาครอบคลุมทั้งจังหวัดระดับเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน โดยเปรียบเทียบกันระหว่างพืชทั้งสอง เพื่อใช้เป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจของเกษตรกรว่าควรลงทุนปลูกยางพาราหรือปลูกปาล์มน้ำมันจึงจะได้ผลตอบแทนสูงกว่ากัน นอกจากนั้นยังใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมสำหรับแนวทางในการควบคุม และสนับสนุนการปลูกปาล์มน้ำมันหรือยางพาราของภาครัฐให้สอดคล้องกับสภาพต้นทุนและผลตอบแทน ของพืชดังกล่าวต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตและการค้ายางพาราและปาล์มน้ำมันของประเทศไทย
- 1.2.2 เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทนรวมทั้งกระแสทางการเงิน และอัตราผลตอบแทนทางการเงินของโครงการลงทุนปลูกยางพาราเปรียบเทียบกับปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่
- 1.2.3 เพื่อเสนอแนะในการพัฒนาการลงทุนปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่

1.3 วิธีการศึกษา

1.3.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.3.1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเกษตรกรที่มีความรู้ ความชำนาญ ในการปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมัน ในจังหวัดกระบี่ เกี่ยวกับกระบวนการผลิตต้นทุนและผลตอบแทนของการปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันในตลอดอายุการปลูกของพืชทั้งสอง

1.3.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณผลผลิต ต้นทุนการผลิต ราคา ฯลฯ ที่ได้มีการจัดบันทึกไว้แล้วโดยการค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารรายงานผลการศึกษาต่างๆ เช่น รายงานวิทยานิพนธ์ และรายงานสถิติต่างๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และสำนักงานเกษตรจังหวัดกระบี่ เป็นต้น

1.3.2 วิธีการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ประกอบด้วย

1.3.2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เป็นการบรรยายและวิเคราะห์สภาพทั่วไปของพื้นที่ปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันในประเทศไทย และในจังหวัดกระบี่เป็นการเฉพาะรวมทั้งการวิเคราะห์ค่าทางสถิติด้วยตารางอัตราส่วน ค่าเฉลี่ยและค่าของตัวแปรต่างๆที่เกี่ยวกับการผลิต การส่งออกและราคาของยางพาราและปาล์มน้ำมัน

1.3.2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์กระแสการเงินของรายจ่ายและผลตอบแทนรวมทั้งอัตราผลตอบแทนของโครงการโดยใช้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์และประเมินโครงการ เช่น การวิเคราะห์ผลตอบแทนสุทธิ การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนภายใน เป็นต้น

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินในการปลูกยางพาราเปรียบเทียบกับปาล์มน้ำมันของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่ เพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ได้ผลกำไรสูงสุด โดยใช้ข้อมูลโครงการครอบคลุมระยะเวลาปี พ.ศ. 2552-2572

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ข้อมูลและเกณฑ์การตัดสินใจของเกษตรกรในการเลือกโครงการลงทุนระหว่างการปลูกยางพารากับปาล์มน้ำมัน

1.5.2 รัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับเปลี่ยนจากการปลูกพืชระหว่างยางพารากับปาล์มน้ำมันที่คุ้มกับการลงทุน

1.6 นิยามศัพท์

ยางพารา หมายถึง ไม้ยืนต้น ที่ปลูกและยืนต้นสามารถให้ผลผลิตออกมาเป็นน้ำยางได้

ปาล์มน้ำมัน หมายถึง ไม้ยืนต้น ที่ปลูกและยืนต้นสามารถให้ผลผลิตออกเป็นเมล็ด แล้วนำเมล็ดปาล์มน้ำมันมาบีบเป็นน้ำมันดิบ

โครงการ หมายถึง กลุ่มกิจกรรมที่มีกิจการจำนวนหนึ่งที่นำไปปฏิบัติในพื้นที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

ราคาคงที่ (Constant Prices) หมายถึง ราคาที่ไม่รวมสภาวะเงินเฟ้อและเป็นราคาที่ไม่เปลี่ยนแปลงตลอดอายุโครงการ

ราคาปัจจุบัน (Current Prices) หมายถึง ราคาที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะเงินเฟ้อตลอดอายุของโครงการ

อัตราคิดลดค่าที่ปรับตามภาวะเงินเฟ้อที่ปรากฏ (Nominal discount rate) หมายถึง อัตราคิดลดที่มีเงินเฟ้อปรากฏอยู่ด้วย

อัตราคิดลดที่แท้จริง (Real discount rate) หมายถึง อัตราคิดลดที่กำจัดเงินเฟ้อออกไปแล้ว

มูลค่าที่ปรับตามภาวะเงินเฟ้อที่ปรากฏ (Nominal value) หมายถึง มูลค่าที่มีเงินเฟ้อปะปนอยู่

ด้วย

มูลค่าจากปีฐาน หมายถึง มูลค่า ณ ราคาปีฐานหรือ ปี 2552